

Conventia de arbitraj

INTRODUCERE

Conceptul de arbitraj comercial international este susceptibil de mai multe acceptiuni:

-intr-o prima acceptiune, acest concept desemneaza mijlocul corespunzator de a reglementa rapid si echitabil litigiile internationale care pot sa rezulte din tranzactiile comerciale in domeniul schimburilor de bunuri si de servicii si din contractele de cooperare industrială.

-intr-o alta acceptiune, conceptul la care ne referim poate fi definit ca metoda de solutionare a litigiilor nascute din relatiile comerciale internationale.

-in fine, arbitrajul comercial international se analizeaza ca jurisdictie speciala si derogatorie de la dreptul comun procesual, menita sa asigure rezolvarea litigiilor izvorate din raporturile comerciale internationale si totodata sa faciliteze participarea statului la diviziunea mondiala a muncii.

Doctrina juridica a formulat si alte definitii conceptului in discutie dintre care cea mai corecta pare a fi aceea ce da acestui concept semnificatia de institutie juridica pentru solutionarea litigiilor internationale, de catre persoanele investite cu aceasta sarcina, chiar de catre partile contractante aflate in litigiu.

Denumirea de arbitraj international a primit consacrare prin conventii internationale, ca si in practica de comert international si in doctrina juridica de specialitate. Este suficient sa amintim in acest sens ca aceasta denumire apare chiar in titlul Conventiei europene asupra arbitrajului comercial international din 21 aprilie 1961 (semnata la Geneva). Pe de alta parte Conventia pentru recunoasterea sentintelor arbitrale straine, semnata la 10 iunie 1958 la New York a fost precedata de o conferinta a Natiunilor Unite asupra arbitrajului comercial international. Denumirea de arbitraj comercial international este consacrata si in documentele Comisiei Natiunilor Unite pentru Dreptul comertului international.

Legislatia Romaniei contine mai multe dispozitii normative aplicabile in materia arbitrajului. Unele dintre acestea sunt cuprinse in Cartea a IV-a din Codul de procedura civila, modificat prin Legea nr. 59 din 26 iulie

1993. Ele se completează cu normele legale din Decretul-lege nr. 139 din 12 mai 1990 privind camerele de comerț și industrie, precum și cu Normele cuprinse în Regulamentul și Normele de procedură ale Curții de Arbitraj Comercial Internațional din București (C.A.B), care funcționează ca instituție de arbitraj permanent pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României. De asemenea, prezintă o oarecare importanță în acest domeniu și reglementările adoptate în 1993, ale comisiilor de arbitraj de pe lângă camerele de comerț și industrie din capitalele de județ.

Dreptul comun în materia arbitrajului comercial internațional îl formează normele ce reglementează arbitrajul comercial intern. Reglementările legale ce vizează nemijlocit arbitrajul comercial internațional-destul de puține la număr-se analizează ca dispoziții normative cu caracter special. Fizionomia juridică a arbitrajului comercial internațional din România poate fi corect conturată numai prin coroborarea normelor speciale care îl vizează cu acelea care formează dreptul comun în domeniul arbitrajului.

Pentru raporturile de comerț internațional prezintă interes deosebit și Legea nr.105 din 1 octombrie 1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat. Unele din dispozițiile acestei legi au anumite contingente (fie ele chiar indirecte)cu activitatea arbitrajului.

Există de asemenea câteva convenții internaționale la care România este parte și prin care se stabilesc norme de drept uniform în materia arbitrajului comercial internațional. Aceste norme primesc incidente și în ce privește activitatea arbitrajului comercial internațional din România. Dintre ele menționăm ca fiind mai importante: Convenția europeană asupra arbitrajului comercial internațional adoptată la 21 aprilie 1961 la Geneva; Convenția de la New York din 10 iunie 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine; Convenția de la Washington din 18 martie 1965 pentru reglementarea diferendelor relative la investiții între state și persoane ale altor state.

În concepția legiuitorului român, potrivit art. 369 C.proc.civ.”...un litigiu arbitral care se desfășoară în România este socotit internațional dacă s-a născut dintr-un raport de drept privat cu element de extraneitate.”

În armonie cu această prevedere art.3 pct.2 din Regulile de procedură ale Comisiilor de arbitraj teritoriale statuează că litigiul este internațional când decurge dintr-un contract de comerț exterior.

Convenția de arbitraj

Pentru inceput definim conventia de arbitraj ca fiind “acordul de vointa al partilor in legatura cu solutionarea diferendului dintre ele pe cale arbitrala”(A.Rizeanu-Contestatia la executare in materie civila in lumina practicii judiciare,pag. 9)

Mircea N.Costin si Sergiu Deleanu definesc conventia de arbitraj ca”acordul partilor contractului de comert international de a supune litigiul ivit intre ele in legatura cu executarea acelu contract arbitrajului”

Octavian Capatana si Brandusa Stefanescu privesc conventia arbitrala ca pe o”intelegere prin care partile supun spre rezolvare unui arbitraj institutional sau ocazional(ad-hoc) un anumit litigiu de comert international, renuntand la dreptul de a se adresa in acest scop organelor jurisdictionale de stat.”

Conventia arbitrala poate imbraca doua forme:” fie o clauza compromisorie inscrisa intr-un contract, fie un compromis”-art.1 (2) lit.a din Conventia de la Geneva din 1961.

De asemenea,potrivit art.343 al.2 C.proc.civ.,conventia arbitrala se poate incheia”fie sub forma unei clauze compromisorii, inscrisa in contractul principal,fie sub forma unei intelegeri de sine statatoare, denumita compromis”.

Atat clauza compromisorie cat si compromisul trebuie sa indice numele arbitrilor sau modalitatea de numire a acestora. Legea nu impune aratarea obiectului litigiului si in cazul clauzei compromisorii, intrucat prin definitie acesta este subinteles, litigiul referindu-se tocmai la neintelegera partilor cu privire la contractul in care este inserata aceasta clauza.

De asemenea, potrivit art. 4(1) b din Conventia de la Geneva din 1961 partile care decid sa supuna litigiul unui arbitraj ocazional trebuie,pe langa desemnarea arbitrilor(sau precizarea modului de a-I nominaliza) si sa determine locul(sediul) unde acestia se vor intruni pentru dezbateri si sa fixeze regulile de procedura aplicabile.

In cazul optiunii in favoarea unui arbitraj institutionalizat, cerintele mentionate sunt indeplinite prin simpla referire la regulamentul centrului respectiv.

Adoptarea unui regulament model, care sa suplineasca precizarile pe care partile sunt obligate sa le prevada, este posibila si daca partile supun litigiul spre solutionare unui arbitraj ad-hoc.

Conventia arbitrala nu isi produce efectele decat intre cei care au incheiat-o, neputand fi opusa tertilor, chiar daca si acestia sunt parti in contractul principal.

In cazul raporturilor de solidaritate sau indivizibilitate, ori a coparticiparii procesuale pasive, in care cel putin o parte nu este legata de conventia arbitrala, se apreciaza ca reclamantul nu poate sa ii actioneze pe toti paratii inaintea instantei judecatoresti, ci este tinut sa respecte conventia arbitrala referitor la cei care au semnat-o, deci paratul interesat poate solicita instantei judecatoresti ca, in privinta lui, sa se declare necompetenta.

De asemenea, sunt tinuti sa respecte conventia arbitrala succesorii celui care a incheiat-o, precum si creditorii acestuia ce introduc cererea in baza art.974 C. civ.

Pentru ca in cadrul procedurii arbitrale sa fie atrasi si tertii, sub forma interventiei voluntare sau fortate, este necesar ca tertul sa fi fost si el parte in conventia arbitrala, ori ca, ulterior declansarii litigiului arbitral, partile initiale si tertul sa incheie un compromis in acest sens.

Inchierarea unei conventii arbitrale exclude competenta instantelor judecatoresti, pentru litigiul care face obiectul ei.

Tribunalul arbitral isi verifica propria competenta de a solutiona litigiul, hotarand in aceasta privinta printr-o incheiere care poate fi atacata numai o data cu hotararea arbitrala pe fond, prin actiunea(cererea) in anulare.

In situatia in care, desi s-a incheiat o conventie arbitrala, una dintre parti sesizeaza instanta judecatoreasca, aceasta urmeaza sa isi verifice competenta. Instanta va retine spre solutionare pricina in urmatoarele cazuri:

- paratul si-a formulat apararile in fond, fara nici o rezerva intemeiata pe conventia arbitrala
- conventia arbitrala este lovita de nulitate sau este inoperanta
- tribunalul arbitral nu poate fi constituit din cauze vadit imputabile paratului

In celelalte cazuri, instanta judecatoreasca, la cererea uneia dintre parti, constatand ca exista conventie arbitrala, se va declara necompetenta.

Eventualul conflict de competenta dintre o instanta judecatoreasca si tribunalul arbitral va fi solutionat de catre instanta judecatoreasca ierarhic superioara instantei aflata in conflict(art.343 C. proc. Civ.)

Intinderea conventiei de arbitraj

Conventia de arbitraj vizeaza nu numai modalitatea de solutionare, pe cale arbitrala a litigiului dintre parti, ci si alte elemente cum sunt cele privitoare la: constituirea tribunalului arbitral, numirea, revocarea si inlocuirea arbitrilor, termenul si locul arbitrajului, normele de procedura pe care tribunalul arbitral trebuie sa le urmeze in judecarea litigiului, inclusiv procedura unei eventuale concilierii prealabile, repartizarea intre parti a cheltuielilor arbitrale, continutul si forma hotararii arbitrale.

Modul de redactare si deci implicit continutul conventiei de arbitraj este in general diferit in functie de felul arbitrajului- ad-hoc sau institutionalizat- avut in vedere de parti.

Astfel, atunci cand partile opteaza pentru un arbitraj institutionalizat ele trimit, in cuprinsul clauzei compromisorii, la Regulamentul acelei institutii, utilizand o formula de tipul "orice litigii care se vor naste in legatura cu acest contract vor fi solutionate definitiv conform Regulamentului Curtii de Arbitraj Comercial International din Bucuresti".

Dar, o atare formula pe cat de simpla, pe atat de cuprinzatoare, comporta inconveniente si riscuri pentru neutralizarea carora este necesara precizarea de catre parti a anumitor elemente, cum sunt:

1. Exprimarea de catre parti a optiunii pentru solutionarea litigiilor respective de un tribunal arbitral format din trei arbitrii si desemnarea a cate unui arbitru de fiecare partener contractual si de comun acord a supraarbitrului. Se creaza astfel premisa ca sentinta arbitrala sa poata fi pronuntata cu majoritate de doi la unu in cazul in care nu va putea fi data in unanimitate. Pentru cazul cand fiecare din cei trei arbitrii ar exprima o opinie divergenta cu a celorlalti, partile ar trebui sa confere supraarbitrului puterea de a da opiniei sale valoarea de solutie a litigiului respectiv.
2. Fixarea unui termen limita pentru desemnarea arbitrilor. In cazul depasirii acestui termen facultatea de a desemna pe membrii completului de arbitrii nenominalizati in cadrul termenului prestabilit sa revina institutiei de arbitraj.
3. Determinarea structurii instantei arbitrale competente. In acest sens partile pot decide ca solutionarea litigiului sa fie facuta de un arbitru unic desemnat de ele de comun acord sau de un complet de arbitrii alcatuit, in functie de complexitatea pricinii din trei sau cinci membrii; in acest din urma caz fiecare parte va desemna cate doi arbitrii, care la randul lor, de comun acord vor desemna un supraarbitru, iar daca intre ei exista diferente cu privire la persoana supraarbitrului vor decide tot partile prin consens.

4. Precizarea puterilor arbitrilor. Partile pot limita aceste puteri la o simpla incercare de conciliere prealabila. Ele pot conferi arbitrilor facultatea de a realiza un arbitraj de echitate (ex aequo et bono) definind parametrii acestui mod de arbitrare. Totodata partile pot reglementa posibilitatea extinderii puterilor arbitrilor in raport cu gradul de complexitate a problemelor pe care le implica executarea contractului, precum si posibilitatea adaptarii procedurii la imperativele solutionarii corecte a litigiului. De asemenea ele(partile) pot conferii arbitrilor puterea de a colmata lacunele contractului sau de a-l completa numai cu privire la o anumita chestiune, precum si de a statua in drept asupra executarii si interpretarii contractului. In fine, arbitrilor li se pot da puteri de a adapta contractul, chiar in absenta unei clauze de hardship, la noile imprejurari survenite pe parcursul executarii sale.
5. Instituirea posibilitatii de a se recurge la o expertiza tehnica prealabila. Oastfel de expertiza prezinta mare utilitate pentru rezolvarea contestatiilor tehnice, si pentru supravegherea si verificarea unor lucrari ce formeaza obiectul contractelor de cooperare economica internationala, sau a contractelor de lucrari publice.
6. Stabilirea locului unde urmeaza sa se tina arbitrajul. Locul arbitrajului prezinta importanta pentru validitatea procedurii in sine, dreptul procesual al forului putand influenta recunoasterii si executarii sentintei arbitrale. Este important ca partile sa verifice daca intre tarile ai caror resortisanti sunt, exista sau nu acorduri in ce priveste recunoasterea si executarea sentintelor arbitrale straine. In lipsa unor asemenea acorduri este oportun ca locul arbitrajului sa fie fixat in tara paratului sau intr-o tara unde acesta poseda bunuri susceptibile de urmarire.
7. Determinarea legii aplicabile contractului. Dreptul aplicabil, in baza caruia se va solutiona litigiul, prezinta o importanta deosebita pentru rezolvarea litigiului dintre parti. Alegerea acestui drept constituie o facultate a partilor, dar acestea sunt libere sa confere arbitrilor puterea de a determina legea aplicabila. Oatare libertate a primit consacrare legala atat prin prevederile art. 7 din Conventia Europeana asupra Arbitrajului Comercial International(Geneva 1961), cat si prin dispozitiile art. 3 alin. 3 din Regulamentul Curtii de Arbitraj a Camerei de Comert International din Paris. In aceasta ultima ipoteza riscurile asumate de parti sunt majore, deoarece o alegere neinspirata a legii aplicabile ar putea genera serioase

dificultati in ceea ce priveste executarea contractului. Este motivul pentru care partile trebuie sa priveasca circumspect solutia abilitarii arbitrilor pentru alegerea dreptului aplicabil si sa recurga la aceasta solutie numai cand au o incredere deosebita in acestia.

8. Determinarea limbii in care urmeaza sa se desfasoare procedura in fata arbitrajului. In lipsa unui acord, procedura de arbitraj se va desfasura in limba in care a fost redactat contractul. Este insa preferabil ca limba procedurii de arbitrare sa fie aceea in care este scris dreptul aplicabil spre a se evita dificultati suplimentare de intelegere si interpretare a acestuia.
9. Angajamentul formal al partilor de a duce la indeplinire sentinta pronuntata de arbitru. Un astfel de angajament este necesar sa fie asumat chiar atunci cand litigiul fiind incredintat spre solutionare unei institutii de arbitraj permanent, obligatia privind executarea sentintei arbitrale de catre impricinati este inscrisa explicit in regulamentul acelei institutii. Partile au dreptul sa fixeze un termen in care arbitrii urmeaza sa finalizeze procedura si sa pronunte sentinta. Este important ca ele sa prevada si posibilitatea prelungirii acestui termen, ori sa confere aceasta facultate unui tert, unei personalitati sau unei institutii. De asemenea, la latitudinea partilor ramane si stabilirea unui termen de finalizare a procedurii si de pronuntare a sentintei, precum si posibilitatea prelungirii acestui termen.
10. Procedura arbitrala. Libertatea partilor de a alege procedura arbitrala e mai mare in cazul arbitrajului ad-hoc, avand o singura limita-ordinea publica. In cazul arbitrajului institutionalizat el desfasurandu-se intr-un cadru prestabilit, partile accepta competenta institutiei respective si procedura stabilita de acea instanta prin regulamentele ei de functionare.

Conventia de la Geneva din 1916 recomanda partilor sa prevada in conventiilor de arbitraj cel putin locul unde urmeaza sa se tina arbitrajul, precum si modul de arbitrare (ad-hoc sau institutionalizat). Astfel, se consacra principiul libertatii partilor, fie:

- a) de a supune litigiul unei instante permanente de arbitraj. Astfel, regulamentul acestei institutii guverneaza procedura de arbitraj.
- b) de a supune litigiul unui arbitraj ad-hoc. Partile au dreptul de a desemna arbitrii, de a fixa locul arbitrajului si regulile de procedura. Acestea sunt cazurile cand partile care s-au decis asupra unui arbitraj institutionalizat sau cand nu s-au putut pune de acord

nici macar asupra modului de arbitraj,daca s-au decis asupra unui ad-hoc dar nu au stabilit numele arbitrilor sau modul lor de numire,nu au fixat locul arbitrajului.Toate acestea fac necesara interventia unei autoritati exterioare.

Mai mult,in sistemul arbitrajului prevazut de Codul de procedura civila partile pot stabili si “orice alte norme privind buna desfasurare a arbitrajului”.

Astfel, singura limita in stabilirea activitatii arbitrajului si a regulilor de urmat este aceea a “respectarii ordinii publice sau a bunelor moravuri,precum si a dispozitiilor imperative ale legii”(art.341,alineatul 1,Codul de procedura civila).

Daca partile nu convin asupra celor enumerate mai sus,tribunalul arbitral va reglementa procedura de urmat,cum considera mai potrivit.Cand nici acesta nu determina asemenea norme se aplica dispozitiile Codului de procedura civila din domeniul arbitrajului privat(art.343,alineatul4,Codul de procedura civila).

Clauza compromisorie

Una dintre cele mai importante clauze de arbitraj este clauza compromisorie .Prin aceasta clauza se exprima vointa comuna a partilor ca un eventual litigiu ce s-ar ivi intre ele cu referire la diferite aspecte ale raportului juridic obligational convenit sa fie solutionat pe calea arbitrajului.Ele inlatura astfel jurisdicia de drept comun normal,competenta pentru un asemenea litigiu.

Clauza compromisorie,desi este cuprinsa in contractul principal are un obiect distinct,se refera doar la modalitatea de solutionarea a unui litigiu viitor.Astfel,validitatea clauzei compromisorie se analizeaza distinct de cea a contractului in care a fost inserata (art.343-2,alineatul 2,Codul de procedura civila).

Cateva dintre functiile indeplinite de clauza compromisorie sunt:

- a) produce efecte obligatorii pentru parti – sunt obligate sa respecte sentinta data de organul de jurisdctie desemnat
- b) inlatura competenta instantelor judecatoresti ordinare in problema solutionarii litigiului
- c) confera arbitrilor puterea de a solutiona litigiul dintre parti

d) permite organizarea unei proceduri care sa conduca in conditii de eficienta optima la pronuntarea unei sentinte susceptibile de executare fortata

Clauza compromisorie are caracter de act preparatoriu, dar se poate ca in cuprinsul sau sa fie mentionat si numele arbitrilor.

De obicei ea se insereaza in cuprinsul contractului. Ea poate fi adaugata si ulterior, insa doar pana la ivirea litigiului. Datorita caracterului preparator al clauzei, partile nu se pot adresa arbitrajului in mod direct. Intr-un asemenea scop este necesar un nou acord intre ele – compromisul.

Cu prilejul perfectarii actului de compromis partile sunt libere sa modifice expres sau implicit continutul clauzei compromisorii convenita inaintea ivirii contenciosului intre ele. Ele pot sa renunte la ea printr-o conventie ulterioara intre ele.

Fiind inclusa in contractul principal, clauza compromisorie se infatiseaza cel putin din punct de vedere formal ca o stipulatie contractuala. In realitate, ea este un veritabil contract distinct si are obiect distinct si o fizionomie proprie. Prin acest contract partile isi asuma reciproc obligatia ca in eventualitatea ivirii unui contencios intre ele cu privire la contractul principal sa incheie un compromis cu privire la acest litigiu.

Compromisul este o conventie prin care partile stabilesc ca litigiul ivit intre ele sa nu fie supus jurisdictiei ordinare, ci unui arbitraj, specificand si conditiile in care va statua arbitrajul astfel desemnat.

In doctrina juridica s-a pus problema daca clauza compromisorie nu ar trebui considerata a fi o obligatie de a face avand ca obiect perfectarea compromisului.

In cazul unui raspuns afirmativ s-ar impune concluzia ca atunci cand una dintre parti refuza sa incheie compromisul sau sa-si desemneze arbitrul, cealalta parte va putea cere organului de jurisdictie condamnarea partenerului recalcitrant la plata de daune-interese. Dar, acordarea de daune-interese e posibila doar cand obligatia respectiva are ca obiect un fapt personal al debitorului. Aceasta conditie nu e indeplinita in cazul obligatiei inscrisa in clauza compromisorie. Ratiunea de a fi a clauzei compromisorii rezida in asumarea de catre parti a obligatiei de a renunta la jurisdictia de drept comun pentru a se supune jurisdictiei arbitrale, iar aceasta optiune ramane fara efect pe plan practic daca nu este urmata de perfectarea unui compromis.

Atunci cand una dintre parti refuza sa incheie actul de compromis- ceea ce echivaleaza cu un refuz de executare a prestatiei asumate prin conventia de arbitraj si nu-si desemneaza arbitrul, se procedeaza la numirea acestuia din oficiu. Se are in vedere ipoteza cand partile se adreseaza pentru

solutionarea litigiilor dintre ele unor institutii sau centre de arbitraj permanent al caror regulament de organizare si functionare prevede o atare posibilitate, iar prin clauza compromisorie dispozitiile respectivului regulament sunt incluse in contract.

Ipoteza presupune ca partile sa dea urmatoarea formulare clauzei compromisorii:”orice litigii nascute din acest contract vor fi solutionate pe cale de arbitraj de catre Curtea de Arbitraj... , in conformitate cu regulamentul acesteia.”

Indiferent daca clauza compromisorie este inserata in contractul principal ca o stipulatie distincta a acestuia sau este constata printrun in scris separat(inainte de aparitia litigiului) ea trebuie redactata astfel incat sa nu lase nici o indoiala cu privire la vointa partenerilor contractuali de a supune eventualele litigii ce s-ar ivi intre ele in legatura cu executarea obligatiilor asumate prin contractul principal unui anumit arbitraj.

Atunci cand testul contractului principal este imprimat(partile contracteaza pe baza de conditii generale ori pe baza de contract tip), iar in cuprinsul sau este inscrisa o clauza atributiva de competenta in favoarea unei anumite instante si partile ignora acea clauza completand imprimatul cu o clauza compromisorie manuscrisa avand un continut manuscris avand un continut diferit,primeaza clauza manuscrisa.

Existenta si continutul clauzei compromisorii pot fi probate prin orice mijloace de dovada, daca legea aplicabila conform normelor conflictuale de drept international privat nu dispune altfel.

Conform alineatului final al articolului 2 din Regulile de procedura ale Curtii de Arbitraj Comercial International Bucuresti”convenatia partilor privind supunerea spre arbitrare a litigiului poate rezulta si din savarsirea unor acte procedurale,cum sunt introducerea de catre reclamant a unei cereri de arbitrare si acceptare a paratului ca aceasta cerere sa fie solutionata de Curtea de arbitraj”.

Pentru valabilitatea conventiei de arbitraj legea romana cere ca aceasta sa fie redactata in forma scrisa;nu se recunoaste valabilitatea conventiei de arbitraj incheiata verbal.

Clauza compromisorie este intotdeauna legata de existenta contractului principal in care rezida ratiunea ei de a fi.Durata in timp a clauzei compromisorii coincide cu durata in timp a contractului.Atunci cand textul clauzei vizeaza si consecintele desfiintarii contractului,actiunea sa in timp se prelungeste pana la lichidarea acestei consecinte.Cedarea contractului implica si cedarea clauzei compromisorii-exceptie fac doar cazurile in care compromisorie se analizeaza ca fiind un contract”intuitu personae”.

Aceasta clauza nu este totusi un veritabil contract accesoriu, ci ea pastreaza o semnificativa autonomie fata de contractul principal.

Autonomia clauzei compromisorii se concretizeaza in urmatoarele aspecte:

- a) invaliditatea contractului principal nu antreneaza invaliditatea clauzei compromisorii; in cazul in care contractul principal este lovit de nulitate, arbitrii sesizati isi pastreaza competenta de a statua si de a se pronunta asupra propriei lor competente
- b) rezolutionarea, ca si rezilierea contractului principal nu pot produce nici un impact asupra clauzei compromisorii
- c) legea aplicabila conventiei de arbitraj poate fi diferita de legea aplicabila contractului principal: legea contractului principal (lex contractus) guverneaza si fondul cauzei, deci pretentiile partilor (lex cause); legea incidenta asupra conventiei de arbitraj guverneaza de regula numai procedura arbitrala.

Clauza compromisorie nu este strict necesara in contractele de comert international si stipularea ei nu este obligatorie. Prezenta acestei clauze constituie intotdeauna un element benefic.

Bibliografie

Prezentarea lucrarilor de specialitate

- 1) Ungureanu, Juguastu- "Manual de drept international privat"
Editura All Beck, Bucuresti 1999
- 2) O. Capatana, B. Stefanescu- "Dreptul comertului international"
Volumele I,II Editura Academiei, Bucuresti 1985
- 3) Mircea N. Costin, Sergiu Deleanu- "Dreptul comertului international"
Volumele I,II Editura Lumina Lex, Bucuresti 1999
- 4) Mircea N. Costin, Calin M. Costin- "Dreptul comertului international"
Volumele I,II Editura Argonaut, Bucuresti 1999
- 5) Dr. Eugen Popa, Petru Ciacli- "Elemente de drept public si privat"
Editura Servo-Sat, Arad 1999

- 6) A. Rizeanu- “Contestatia la executare in materie civila in lumina practicii judiciare”
- 6) Gabriel Boroii, Dumitru Radescu- “Codul de procedura civila comentat si adnotat” Editura All, Bucuresti 1996
- 7) Dan Lupascu- “Culegere de practica judiciara a Tribunalului Bucuresti in materie comerciala” 1990-1998 Editura All Beck, Bucuresti
- 8) Vasile Patulea, Corneliu Turianu- “Drept comercial.Practica judiciara adnotata” Editura All Beck, Bucuresti 1999
- 9) Constantin Crisu, Nicorina Crisu Magraon, Stefan Crisu- “Codul juristului” Editura Argehis, Curtea de Arges 1996

Prezentarea legilor la care s-a facut referinta

- 1) Art. 369 – C.proc.civ Cartea a III-a,Capitolul X-“Arbitrajul international”

In sensul prezentului capitol, un litigiu arbitral care se desfasoara in Romania este socotit international daca s-a nascut dintr-un raport de drept privat cu element de extraneitate.

369.1 Prin conventia arbitrala referitoare la un arbitraj international, partile pot stabili ca acesta sa aiba loc in Romania sau intr-o alta tara.

369.2 In arbitrajul international care se judeca in Romania sau potrivit legii romane, tribunalul arbitral va fi compus dintr-un numar impar de arbitri, fiecare dintre parti avand dreptul sa numeasca un numar egal de arbitri.Dispozitiile art.369.3 raman aplicabile.

Partea straina poate numi arbitri de cetatenie straina.

Partile pot conveni ca arbitrul unic sau supraarbitrul sa fie cetatean al unui al treilea stat.

369.3 In arbitrajul international durata termenelor stabilite de art.349, 350, 351, 358 si 362 se dubleaza.

369.4 Dezbaterea litigiului in fata tribunalului arbitral se face in limba stabilita prin conventia arbitrala sau, daca nu s-a prevazut nimic in aceasta privinta ori nu a intervenit o intelegere ulterioara, in limba contractului din

care s-a nascut litigiul ori intr-o limba de circulatie internationala stabilita de tribunalul arbitral.

Daca o parte nu cunoaste limba in care se desfasoara dezbaterea, la cererea si pe cheltuiala ei, tribunalul arbitral ii asigura serviciile unui traducator.

Partile pot sa participe la dezbateri cu traducatorul lor.

369.5 In afara de cazul in care partile convin altfel, onorariile arbitrilor si cheltuielile de deplasare ale acestora se suporta de partea care i-a numit; in cazul arbitrului unic sau al supraarbitrului, aceste cheltuieli se suporta de parti in cote egale.

2) Art.343 al.2 – C.proc.civ Cartea a IV-a, Capitolul II-“Conventia arbitrala”

Ea se poate incheia fie sub forma unei clauze compromisorii, inscrisa in contractul principal, fie sub forma unei intelegeri de sine statatoare, denumita compromis.

3) Art.341 al.1 – C.proc.civ. Cartea a IV-a, Capitolul I-“Dispozitii generale”

Arbitrajul se organizeaza si se desfasoara potrivit conventiei arbitrale, incheiata conform cu prevederile capitolului II.

4) Art.343 al.4 – C.proc.civ Cartea a IV-a, Capitolul II-“Conventia arbitrala”

Validitatea clauzei compromisorii este independenta de validitatea contractului in care a fost inscrisa.

5) Art.343-2 al.2 – C.proc.civ Cartea a IV-a, Capitolul II-“Conventia arbitrala”

Prin compromis partile convin ca un litigiu ivit intre ele sa fie solutionat pe calea arbitrajului, aratandu-se, sub sanctiunea nulitatii, obiectul litigiului si numele arbitrilor sau modalitatea de numire a lor.

6) Art.3 pct.2 – Regulile de procedura ale comisiilor de arbitraj teritoriale

Bibliografie: Camera de Comert, Industrie si Agricultura Sibiu

Litigiul comercial arbitral care se desfasoara in Romania poate fi calificat ca fiind international daca s-a nascut dintr-un raport de drept privat(comercial) cu element de extraneitate.

7) Art.1(2) lit.a “Domeniul de aplicare a conventiei” – Conventia de la Geneva din 1961

In sansul prezentei Conventii se intelege prin “conventie de arbitraj” fie o clauza compromisorie inregistrata intr-un contract, fie un compromis, contractul sau compromisul fiind semnate de parti sau continute intr-un schimb de scrisori, de telegrame sau de comunicari prin telex si, in raporturile intre tari ale caror legi nu impun forma scrisa pentru conventiile de arbitraj, orice conventie incheiata in formele permise de aceste legi.

8) Art.4(1) lit.b “Organizarea arbitrajului “– Conventia de la Geneva din 1961

Partile la o conventie de arbitraj sunt libere sa prevada:...ca litigiile lor vor fi supuse unei proceduri arbitrale ad-hoc; in acest caz, partile vor avea in special facultatea:

- de a desemna arbitri sau de a stabili modalitatile potrivit carora vor fi desemnati arbitri in caz de litigiu;
- de a determina locul arbitrajului;
- de a fixa regulile de procedura pe care le vor urma arbitri;

9) Art.7 “Legea aplicabila” – Conventia de la Geneva din 1961

1.Partile sunt libere sa aplice legea pe care arbitrii trebuie sa o aplice fondului litigiului. In lipsa indicarii de catre parti a legii aplicabile, arbitrii vor aplica legea desemnata de norma conflictuala pe care ei o vor considera potrivita in speta. In amandoua cazurile, arbitrii vor tine seama de stipulatiile contractului si de uzantele comerciale.

2.Arbitrii vor hotara ca mediatori amiabili, daca aceasta este vointa partilor si daca legea care reglementeaza arbitrajul permite acest lucru

10) Legea nr.59 din 26 iulie 1993 pentru modificarea Codului de procedura civila, a Codului familiei, a Legii contenciosului administrativ nr.29 / 1990 si a Legii nr.94 / 1992 privind organizarea si functionarea Curtii de Conturi

Vezi anexa I

11) Legea 105 din 1 octombrie 1992

12) Decretul-lege 139 din 12 mai 1990

13) Art.341 al.3 – Regulamentul Curtii de Arbitraj de la Paris

14) Decretul 281 din 25 iunie 1963-pentru ratificarea Conventiei de la Geneva din 1961

15) Decretul 186 din 24 iulie 1961-pentru ratificarea Conventiei de la New York din 1985

16) Decretul 62 din 7 iunie 1975-pentru retificarea Conventiei de la Washington din 1965

17) Regulamentul Curtii de Arbitraj International de la Bucuresti

18) Conventia de la Geneva din 1961 – “Conventia europeana de arbitraj comercial international”

Subsemnatii autorizati in cuvenita forma, reuniti sub auspiciile Comisiei Economice pentru Europa a O.N.U.

Constatand ca la zece iunie 1958, in urma Conferintei Natiunilor Unite privind Arbitrajul Comercial International, a fost semnata la New York Conventia pentru recunoasterea si executarea sentintelor arbitrale straine,

In dorinta de a contribui la dezvoltarea comertului european, prin inlaturarea, in masura posibilitatilor, a unor dificultati susceptibile de a impiedica organizarea si functionarea arbitrajului comercial international in relatiile dintre persoanele fizice sau juridice din diferite tari ale Europei,

Au convenit asupra urmatoarelor dispozitii:

ARTICOLUL I

DOMENIUL DE APLICARE A CONVENTIEI

1. Prezenta conventie se aplica:

- a) Conventiilor de arbitraj incheiate pentru reglementarea litigiilor nascute sau care se vor naste din operatii de comert international, intre persoanele fizice si juridice avand, in momentul incheierii Conventiei, resedinta lor obisnuita sau sediul in State contractante diferite;
- b) procedurilor si sentintelor arbitrale intemeiate pe conventiile aratate la paragraful 1 lit.a din acest articol...

VEZI Mircea N. Costin, Sergiu Deleanu – Dreptul comertului international Capitolul I

19) Conventia de la New York din 1958 – “Cconventia pentru recunoasterea si executarea sentintelor arbitrale straine”

ARTICOLUL I

1. Prezenta Conventie se aplica recunoasterii si executarii sentintelor arbitrale date pe teritoriul unui alt Stat, decat acela unde se cere recunoasterea si executarea sentintelor si rezultate din diferende intre persoane fizice sau juridice. Ea se aplica de asemenea, sentintelor arbitrale

care nu sunt considerate ca sentinte nationale in Statul unde este ceruta recunoasterea si executarea lor.

2. Prin “sentinte arbitrare” se inteleg nu numai sentinte date de catre arbitri numiti pentru cazuri determinate, ci de asemenea si cele care sunt date de catre organe de arbitraj permanente carora partile li s-au supus.

3. In momentul semnarii sau ratificarii prezentei Conventii, aderarii la ea sau notificarii de extindere prevazute la articolul X, orice Stat va putea, pe baza de reciprocitate, sa declare ca va aplica Conventia numai la recunoasterea si executarea sentintelor date pe teritoriul unui alt Stat contractant. El va putea, de asemenea sa declare ca va aplica Conventia numai la diferendele rezultate din raporturi de drept, contractuale sau necontractuale, care sunt considerate de catre legea sa nationala...

VEZI Mircea N. Costin, Sergiu Deleanu – Dreptul comertului international Capitolul I

20) Conventia de la Washington din 1965 – “Conventia pentru reglementarea diferendelor relative la investitii intre state si persoane ale altor state”

PREAMBUL

Statele contractante,

luand in considerare necesitatea cooperarii internationale pentru dezvoltarea economica si rolul pe care il detin in acest domeniu investitiile particulare internationale,

avand in vedere ca diferende cu privire la astfel de investitii pot surveni in orice moment intre statele contractante si persoane ale altor state contractante,

recunoscand ca daca aceste diferende trebuie sa faca, in mod normal, obiectul unui recurs adresat instantelor interne, in anumite cazuri sunt indicate moduri de reglementare cu caracter international,

acordand o deosebita importanta infiintarii unor mecanisme de conciliere si arbitraj international carora statele contractante si persoane ale caror state contractante pot sa le supuna, daca doresc, diferendele lor,

dorind sa stabileasca aceste mecanisme sub auspiciile Bancii Internationale pentru Reconstructie si Dezvoltare,

recunoscand ca consimtamantul mutual al partilor de a supune aceste diferende concilierii sau arbitrajului, prin recurgere la mecanismele amintite, constituie o intelegere avand forta obligatorie care reclama indeosebi ca orice recomandare a conciliatorilor sa fie respectata cum se cuvine si ca orice sentinta arbitrala sa fie executata,si

declarand ca nici un stat contractant, prin simplul fapt al ratificarii, acceptarii sau aprobarii prezentei conventii, nu va fi considerat, fara consimtamantul sau, ca-si va fi asumat vreo obligatie de a recurge la conciliatie sau arbitraj, in vreun caz particular,

au convenit asupra celor ce urmeaza: ...

VEZI: Mircea N. Costin, Sergiu Deleanu – Dreptul comertului international Capitolul I

21) Regulament privind organizarea Arbitrajului Comercial de catre Camera de Comert, Industrie si Agricultura a judetului Sibiu

22) Reguli de procedura arbitrala aplicabile in Arbitrajul Comercial

23) Reguli de conciliere facultativa

24) Regulamentul de arbitraj al Comisiei Natiunilor Unite pentru Drept Comercial International